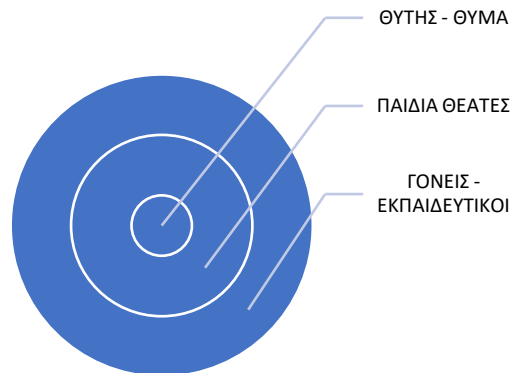

Σχολικός Εκφοβισμός

της Ζαμπίας Σκαράκη, εκπαιδευτικού ΠΕ 87.02, ειδικότητας Νοσηλευτικής.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟ

Η μελέτη του σχολικού εκφοβισμού ξεκίνησε το 1978 στη Νορβηγία. Εννέα (9) έτη μετά, το 1987, εμφανίζεται ο όρος “bullying” σε διάφορα επιστημονικά περιοδικά, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι εμφανίστηκε τότε. Η εμπλοκή δεν αφορά μόνο το παιδί που δέχεται βία και το παιδί ή την ομάδα παιδιών που την ασκεί. Περιλαμβάνει:

- τα παιδιά θεατές
- τους εκπαιδευτικούς
- τους γονείς (<http://www.e-abc.eu/gr/sholikos-ekfovismos/>).

Ως σχολικός εκφοβισμός θεωρείται η **εσκεμμένη, επαναλαμβανόμενη και χωρίς πρόκληση** επιθετική συμπεριφορά από τους θύτες, ενώ κατευθύνεται προς εκείνα τα θύματα που εκλαμβάνονται, ως αδύναμα σωματικά ή ψυχολογικά. Καθώς η έννοια περιλαμβάνει **ανισότητα στη δύναμη**, σωματική ή κοινωνική, αποτελεί **κατάχρηση εξουσίας**. Εφόσον οι εμπλεκόμενοι/ες είναι ίσης δύναμης, αριθμητικά, στη σωματική ή την κοινωνική θέση ή την κουλτούρα, θεωρείται σύγκρουση, πιθανόν βίαιη, αλλά όχι εκφοβισμός. Συνήθως ο θυμός είναι αμοιβαίος, χωρίς να επικεντρώνεται στο μαθητή στόχο, αδύναμο να αμυνθεί, ενώ υπάρχει και το πείραγμα, όπου οι μαθητές/τριες διασκεδάζουν αμοιβαία (Καραβόλτσου, 2013: 4). Το «πείραγμα» μετατρέπεται σε εκφοβισμό αν επεκτείνεται για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα και, κυρίως, όταν υπάρχει η αίσθηση ότι οι πράξεις υπερβαίνουν τα όρια του παιχνιδιού και δεν διέπονται από αστείο (<http://www.e-abc.eu/gr/sholikos-ekfovismos/>).

Μορφές βίας, με σκοπό τον εκφοβισμό:

- **Σωματική**, όπως χτυπήματα, κλωτσιές, φτύσιμο, σπρωξιές, τρικλοποδιές.
- **Προσβολή της ιδιοκτησίας**, όπως καταστροφή, κλέψιμο, κρύψιμο πραγμάτων.

- **Λεκτική ή εξωλεκτική**, όπως κοροϊδία, προσβολή, βρίσιμο, σεξουαλικά υπονοούμενα, όπως χειρονομίες.
- **Κοινωνική**, όπως η συκοφαντία, προσβλητικά γκράφιτι, κοινωνική απομόνωση, προδοσία μυστικών, εκβιασμοί, απειλές για σωματική βία, απόσπαση πραγμάτων ή χρημάτων.
- **Ηλεκτρονική**, όπως μέσω διαδικτύου ή κινητού τηλεφώνου ή διαδικτύου, συχνά χρησιμοποιώντας ψεύτικη ταυτότητα για εκμείευση πληροφοριών, απειλώντας, γελοιοποιώντας, προσβάλλοντας, δυσφημώντας, απομονώνοντας κοινωνικά, δημοσιοποιώντας πληροφορίες ή εικόνες χωρίς άδεια (Καραβόλτσου, 2013: 4).

Καθώς οι συνέπειες, σωματικές, πνευματικές, κοινωνικές, ψυχολογικές, όπως στην αυτοεικόνα, είναι συχνά μακροπρόθεσμες (Καραβόλτσου, 2013: 4 - 8), καθιερώθηκε στις 6η Μαρτίου, η Πανελλήνια Σχολική Ημέρα κατά της Βίας στο σχολείο, δίνοντας την αφορμή ώστε εκπαιδευτικοί, γονείς και μαθητές/τριες να ανταλλάξουν ιδέες, σκέψεις και πληροφορίες προκειμένου να αναπτυχθούν δράσεις ευαισθητοποίησης, τόσο για την πρόληψη, όσο για την αντιμετώπιση του εκφοβισμού και της σχολικής βίας, που εκδηλώνεται μεταξύ μαθητών/τριών, περιορίζοντας τους διαύλους εκδήλωσης βίας στη μετέπειτα ζωή και αποτρέποντας τις αρνητικές συνέπειες στην ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων (ΥΠΑΙΘ, 24-02-2022). Η καμπάνια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: «Κάνοντας μία Ημέρα στην Ευρώπη, κάθε Μέρα για τα παιδιά», περιλαμβάνει, ως πρωτοβουλία τη συλλογή υπογραφών, καθιερώνοντας την **Πανευρωπαϊκή Ημέρα κατά του Σχολικού Εκφοβισμού**. (<http://paratiritirio.minedu.gov.gr/>).

Το ευρωπαϊκό δίκαιο καταδικάζει οποιαδήποτε **απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, σύμφωνα με το άρθρο 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ)** περί απαγόρευσης των βασανιστηρίων. Η ψυχολογική και η σωματική βία απαγορεύονται, ως **προσβολή της υγείας** (άρθρο 7, παρ.2, Συντάγματος: 5711), όπως στην ΕΣΔΑ. Εκτός από **το δικαίωμα στην ψυχοσωματική ακεραιότητα** κατοχυρωμένη στο Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ανθρώπινη αξιοπρέπεια διασφαλίζεται μέσω Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Βλαχόπουλος, 2017: σελ.38)

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Βλαχόπουλος, Σ. (2017). Θεμελιώδη Δικαιώματα. Ατομικά, Κοινωνικά και Πολιτικά Δικαιώματα. εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη.
- ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΜΠΑΝΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ. Ανακτήθηκε, 5/3/2024 από <http://www.e-abc.eu/gr/sholikos-ekfovismos/>
- Καραβόλτσου, Α. Αθηνά (2013). Συνοπτικό εγχειρίδιο αντιμετώπισης σχολικού εκφοβισμού εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Διπλωματική εργασία του Μεταπτυχιακού Προγράμματος στην Προαγωγή

και Αγωγή Υγείας, της Ιατρικής Σχολής, του Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Ανακτήθηκε, 5/3/2024 από <https://kmasked-old.pde.sch.gr/site/attachments/article/544/Yliko-bthmia.pdf>

- ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ για την Πρόληψη της σχολικής Βίας και του Εκφοβισμού. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ> Ανακτήθηκε, 5/3/2024 από <http://paratiritirio.minedu.gov.gr/>
- Σύνταγμα της Ελλάδας. (2019). *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως* (ΦΕΚ 187/Α΄/28.11.2019). Ανακτήθηκε, 24/02/24 από <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/FEK%20211-A-24-12-2019%20NEO%20SYNTAGMA.pdf>
- ΥΠΑΙΘ. (24-02-2022). Εγκύκλιος με θέμα «Πανελλήνια Σχολική Ημέρα κατά της Βίας στο Σχολείο». Ανακτήθηκε, 5/3/2024 από https://www.esos.gr/sites/default/files/articles-legacy/panellinia_sholiki_imera_kata_tis_vias_sto_sholeio.pdf